

Bakalářská práce Michala Maška

Oponentský posudek

Bakalářská práce Michala Maška s názvem „Role dubu ve slovanských společnostech“ (42 str., prameny a literatura) je věnována „tradičnímu významu stromu jako metafyzické struktury a stavby světa“; autor, který je zároveň posluchačem oboru slavistiky, využil při volbě tématu svých znalostí i jazykových schopností – jak je zřejmé už při výběru dubu, který svým impozantním zjevem i dalšími vlastnostmi byl odedávna nejen u Slovanů, ale v celé evropské i mimoevropské společnosti předmětem zvláštní úcty.

Schopnosti autora demonstruje už první kapitola bakalářské práce – historický přehled, v němž na základě pramenů a literatury shromažďuje doklady o dubu jako atributu boha-hromovládce (slovanského Peruna) v Evropě, ale i na Předním Východě či na Kavkazu. Materiál, který je v této části interpretován, přináší mnohdy překvapivá zjištění – například když naznačuje, že význam dubu ve slovanských kulturách, demonstrováný s použitím známých folklorních tradic, zde zřejmě daleko převažoval nad sakrální funkcí lípy, a to zejména v okruhu balkánského folkloru. Rovněž existence posvátných dubových hájů, doložená u jižních či východních Slovanů, dosáhla patrně nejvýraznější podoby u pobaltských či polabských Slovanů; zde autor provedl rovněž etymologický rozbor slova dub, na jehož základě dospěl mj. k zajímavému názoru na sakralizaci dubu Indoevropy. Navazující druhá kapitola bakalářské práce vychází z historického přehledu a je věnována mytologickým aspektům kultu posvátných stromů, spojovaných v evropské kultuře s bohem-hromovládce. Také v této pasáži autor shromáždil četné doklady a cenné zprávy, především o rituálech, magických účincích a léčivých vlastnostech dubu, které moderní medicína dokonce zčásti potvrdila; na základě slovanských pramenů dospěl autor k závěru, že dub měl v představách lidí dvě základní mytologické funkce – funkci světového stromu, ale zároveň také funkci substituta boha-hromovládce v jeho tradičním souboji s protivníkem. Obě role jsou autorem analyzovány a na dostupném materiálu s pomocí odborné literatury také dokládány ve svých historických proměnách, přičemž autor neváhá připomenout i vlastní pozoruhodné hypotézy; například o transformaci stromu života v lidový zvyk stavění májek (str.26-30).

Od těchto kapitol se odvíjí a zároveň výrazně odlišuje závěrečná kapitola, obsahující novodobý pohled na problematiku vnímání uctívaných stromů a jejich ochranu v českých zemích, která uvádí konkrétní legislativní doklady s ohledem na stav soudobé společnosti k přírodě, který je vesměs velice pragmatický .

Závěrem se autor pokusil o přehlednou charakteristiku své práce – o syntézu dosažených poznatků a bilanci výsledků, k nimž dospěl.

Práce Michala Maška představuje velice zajímavou studii, která podle mého názoru splňuje nároky, kladené na bakalářskou práci; autor prokázal nejen znalost příslušných pramenů i odborné literatury, ale také schopnost jejich interpretace na potřebné odborné úrovni; studie je logicky uspořádána, výborně formulována, výklad nepostrádá ani poutavé odbočky, úvahy a odkazy na platné právní normy. Práci doporučuji k obhajobě.

V Praze dne 15.6.2009.

doc. L. Sochorová